

ALTRES RELIGIONS SÓN POSSIBLES

TISSA BALASURIYA

Sri Lanka

No ens referim a altres religions noves, sinó a unes «altres religions», a les mateixes religions actuals, però transformades, convertides. «Altres religions» són possibles, per a l'«altre món possible».

Les religions tenen a veure amb l'esforç humà per buscar la significació última de la vida, dels seus orígens i del seu destí. Les religions motiven els éssers humans cap al bé -per a les persones i les comunitats-, inspirant-los cap al que els fa feliços i els realitza.

Consens en els valors centrals

L'hinduisme és una recerca d'allò diví en les relacions humanes i terrestres. Les tradicions hindús tenen un ensenyament de despreniment, alliberament de la ignorància i de l'engany, respecte a la vida, la pau, la no-violència, meditació, saviesa i culte del Déu transcendent i present en tota la realitat. La tradició hindú també inclou la possibilitat d'una pluralitat de déus amb diferents relacions humanes.

Podem veure com de propers són aquests valors hinduistes als ensenyaments de Jesús que Déu és amor i nosaltres hem d'estimar-nos els uns als altres. Un amor que ha de donar-se realment en el servei als necessitats i oprimits. El seu ensenyament bàsic és no-violència, tendresa i amor genuí en les relacions sexuals, temprança en l'ús de l'aliment i de la beguda, i despreniment de la possessió de les coses materials. Les benaventurances i els manaments contenen un missatge semblant. Ser deixeble de Jesús és un camí d'alliberament de la persona i de construcció del Regne de Déu, on tots comparteixen en l'abundància, en comptes de la injustícia i l'explotació d'uns per altres.

És de subratllar la gran coincidència que es dona entre els cinc preceptes bàsics del budisme i el manament de Jesús d'estimar Déu i el proïsme, encara que estiguin expressats en un context cultural distint.

L'islam és un missatge de monoteisme: Déu és un, misericordiós i compassiu. L'islam ensenya submissió a Al·là, oració diària, penitència, dejuni especialment durant el mes del Ramadà, compartir en comunitat, amb especial preocupació pels necessitats, la distribució del Zaqat i el pelegrinatge a La Meca. L'islam ensenya la unitat de la Humanitat, unitat en la diversitat, pau i llibertat de consciència.

Els valors centrals d'aquestes quatre religions

mundials són semblants en relació als seus ensenyaments ètics. Totes elles advoquen per l'atenció amorosa i preocupació pels altres, especialment pels necessitats. Les religions prediquen amor universal, tendresa, compassió, perdó, veritat, igualtat, justícia, no-violència i pau. Les seves diferències rauen en la forma d'explicar els temes de l'origen i destí tant de l'univers com de la vida humana. Això ve dels seus pressupòsits filosòfics i de les doctrines que a partir d'ells van evolucionar, i de la influència de diferents grups de poder. Les diferències semblen majors a causa dels distints llenguatges, cultures, formes d'expressió i categories mentals.

L'hinduisme ha mostrat una gran tolerància cap a les altres religions i ha inspirat la no-violència, com va testimoniar M. Gandhi. El budisme és atractiu pel seu humanisme meditatiu, el seu sentit d'igualtat social i el seu respecte a la llibertat religiosa al camí d'alliberament. El cristianisme ha inspirat molt servei social i molta acció humana d'alliberament. L'islam ha alimentat la pau, les arts, la ciència i la cultura durant molts segles.

La tolerància mútua entre les religions és necessària

Hi ha certs aspectes en què les religions no poden concordar:

a) Les religions no poden estar d'acord en què ensenyen sobre els orígens de la vida humana sobre la terra, o sobre la vida més enllà de la mort (sempre que n'hi hagi). Hi ha temes en què cada religió té el seu ensenyament i la seva posició pròpies. Però els humans no tenim evidències apodíctiques sobre aquests temes, que són encara part inexplorada del misteri de la vida. Podem arribar a algunes evidències que contestin certes posicions preses per algunes religions, com per exemple, si tots els humans descendim d'una mateixa parella humana. Algunes teories antigues ja no poden sostenir-se avui, com l'existència dels llims, afirmada antigament pels cristians.

b) Les religions no poden estar d'acord respecte a la natura i les funcions d'allò diví, de la suprema realitat

transcendent. Pot ser el cas de les doctrines anomenades dogmes pels cristians, per a les quals reclamen certesa sobre la base d'una divina revelació rebuda o donada pels seus fundadors o vidents o líders. No pot haver-hi acord sobre la doctrina cristiana que Déu és Trinitat. L'atribució de conceptes com «persona» o «substància» a allò diví només és possible dins un llenguatge o marc cultural determinat.

c) No pot haver-hi acord tampoc sobre històries, mites, símbols, estereotips, prejudicis que un grup religiós té sobre si mateix o sobre els altres. Són la causa de molta de la falta d'entesa entre els membres de les diferents religions. Les cultures arrossegueu aquestes diferències de generació en generació. Fa falta aclarir-les, per millorar les relacions interreligioses. Els filtres culturals amb freqüència condicionen l'entesa dels termes utilitzats per les diverses religions en ambients culturals diferents.

d) Que una religió reclami tenir en exclusiva la interpretació de la vida o dels camins de salvació o una posició privilegiada en relació a allò diví és també una font de divisió i de mútua incompatibilitat entre les religions.

e) Les formes de culte i els rituals depenen molt dels seus llenguatges, cultures i formes artístiques, i no tenen per què ser entesos per altres religions.

Necessitat de les religions

Les persones i les comunitats del món modern necessiten les religions per resoldre molts dels problemes mundials. Això es deu en part a la natura pròpia de les religions, i en part també que les religions encara tenen una gran influència sobre la vida dels pobles i sobre els països. L'islam i el cristianisme cobreixen més de mitja Humanitat. Les religions són els més amplis i més antics moviments populars en el món modern. Tenen una influència sobre persones i sobre els poders, sense parlar amb altres institucions de masses. Tenen xarxes de comunicació que els fan ara fins i tot més influents, amb la revolució de les comunicacions. Si les religions incloguessin en les seves litúrgies i altres activitats el bé comú de la humanitat, tindrien una influència decisiva en les comunitats. Alhora que lamentem els conflictes religiosos del passat, hem de reconèixer les seves immenses possibilitats de promoure el bé de la Humanitat present i futura.

Una altra relació entre les religions és possible

1) Cada religió ha de fer un esforç per tornar a la seva primària intuïció, als seus valors centrals i

ensenyaments bàsics. Això podria requerir una reforma interna, una autopurificació i una renovació dins cada religió. Internament, cada religió hauria d'assumir com a criteri de correcció els seus valors centrals. Per exemple: tot ensenyament o pràctica que vagi contra el manament de l'amor frater de Jesús, seria considerada com a no cristiana; i quelcom semblant en les altres religions. El criteri extern seria el bé comú de la Humanitat, reconeixent la relativitat de les expressions filosòfiques i culturals diferencials, així com els malentesos i antagonismes.

2) Cooperant per al bé comú de la Humanitat les religions podrien desenvolupar estudis, reflexions, meditació, capacitació per a la realització de tothom. La meditació comuna podria ser un instrument poderós.

3) Les religions poden vincular-se mútuament en xarxes entre elles i amb altres entitats per a la realització dels valors centrals.

4) Les religions poden agrupar-se per defensar la causa comuna de la Humanitat per mitjà de principis morals consensuats contra la tendència a la desigualtat, la injustícia, el conflicte i la violació dels drets humans.

5) Les religions, juntes (els líders, els creients, les seves institucions), han de participar en la construcció d'un nou ordre internacional de justícia per a tots, superació de la violència, l'explotació dels pobles, la destrucció de la natura

6) Això exigiria una actitud responsable dels líders religiosos actuals, per ser capaços de participar en aquest gegantí esforç comú.

7) Àsia podria ser un significatiu lloc d'aprenentatge en la consecució d'aquesta actitud nova de la religió, a causa de la seva tradició de tolerància, les lliçons dels seus passats conflictes, i l'evolució del pensament i la seva pràctica, contemporanis en la major part dels seus països, que majoritàriament són pacífics.

«El que actualment necessitem és el pas de la religió a l'espiritualitat. La religió divideix, l'espiritualitat uneix. L'espiritualitat és el sorgiment de la veritat, l'alba de la justícia». Mantenint cadascú la nostra identitat religiosa, hem de tornar als valors centrals de cada religió i posar-los en relació amb l'amor, la veritat, la justícia i la igualtat en les actuals circumstàncies de la vida. Això «podria obrir el camí a un estat de solidaritat espiritual. Ens donaria la clau per obrir les portes de les nostres respectives presons. Però depèn de nosaltres caminar i forçar aquesta nova solidaritat espiritual que impactaria i transformaria la nostra societat i marcaria l'agenda de la construcció del món nou» (Swami Angivesh).